Ўзбекистон Республикаси
Соғлиқни сақлаш вазирининг
2025 йил "23" июндаги
180-сонли буйруғига
илова

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРЛИГИ

РЕСПУБЛИКА ШОШИЛИНЧ ТИББИЙ ЁРДАМ ИЛМИЙ МАРКАЗИ

«ТЕРМИК ВА КИМЁВИЙ КУЙИШЛАР»

НОЗОЛОГИЯЛАРИ БЎЙИЧА ТИББИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ МИЛЛИЙ КЛИНИК СТАНДАРТЛАРИ

ТОШКЕНТ 2025

«ТАСДИҚЛАЙМАН»
Ўзбекистон Республикаси
Соғлиқни сақлаш вазири
А.А. Худаяров
____

«______» ____________ 2025 йил

«ТЕРМИК ВА КИМЁВИЙ КУЙИШЛАР»

НОЗОЛОГИЯЛАРИ БЎЙИЧА ТИББИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ МИЛЛИЙ КЛИНИК СТАНДАРТЛАРИ

ТОШКЕНТ 2025

«ТАСДИҚЛАЙМАН»»
Республика шошилинч тиббий ёрдам илмий маркази директори
__________________ Алимов Д.А.

«______»__________________ 2025 йил

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI RESPUBLIKA SHOSHILINCH TIBBIY YORDAM ILMIY MARKAZI

«ТЕРМИК ВА КИМЁВИЙ КУЙИШЛАР»

НОЗОЛОГИЯЛАРИ БЎЙИЧА ТИББИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ МИЛЛИЙ КЛИНИК СТАНДАРТЛАРИ

ТОШКЕНТ 2025

ТЕРМИК ВА КИМЁВИЙ КУЙИШЛАР

НОЗОЛОГИЯЛАРИ БЎЙИЧА ТИББИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ МИЛЛИЙ КЛИНИК СТАНДАРТЛАРИ

ХКТ-10/11 бўйича кодланиши:	Нозологик номланиши:	Нозология бўйича амбулатория шароитида ташхислаш ва даволаш учун жалб этиладиган мутахассислар		Нозология бўйича стационар шароитда ташхислаш ва даволаш учун жалб этиладиган мутахассислар	
		Асосий назорат қилувчи мутахассис	Қўшимча жалб этиладиган мутахассислар	Асосий назорат қилувчи мутахассис	Қўшимча жалб этиладиган мутахассислар
T20-T25, T29-T32	ТЕРМИК КУЙИШЛАР	хирург	травматолог; педиатр; терапевт	комбустиолог	рентгенолог; эндоскопист; ультратовуш диагностикаси шифокори; микробиолог; анестезиолог-реаниматолог; педиатр; терапевт; травматолог; хирург; ангиохирург; микрохирург; гинеколог; эндокринолог; психолог; психиатр; нейрохирург
T20-T25, T29-T32	КИМЁВИЙ КУЙИШЛАР	хирург	травматолог; педиатр; терапевт	комбустиолог	рентгенолог; эндоскопист; ультратовуш диагностикаси шифокори; микробиолог; анестезиолог-реаниматолог; педиатр; терапевт; травматолог; хирург; ангиохирург; микрохирург;

					гинеколог; эндокринолог; психолог; психиатр; нейрохирург

ТЕРМИК ВА КИМЁВИЙ КУЙИШЛАР НОЗОЛОГИЯЛАРИ БЎЙИЧА ТЕЗ ВА ШОШИЛИНЧ ТИББИЙ ЁРДАМ КЎРСАТИШ ҲОЛАТЛАРДА

Диагностик тадбирлар	Тиббий хизматлар номи	Тез ва шошилинч тиббий ёрдам кўрсатиш даражаси ва тури бўйича					Хизмат кўрсатиш ёки текширувни ўтказиш минимал сони	Даволаш муддати
		Амбулатор ёрдам		Стационар ёрдам*				
		ТТЁ/ уй шароитида	ОП/ ОШП/ КТМП	Туманлараро шошилинч ёрдам маркази	Вилоят шошилинч тез тиббий ёрдам ИИАТМ филиали	Республика шошилинч ва тез тиббий ёрдам ИИАТ маркази		
Асосий мутахассис (шифокор) маслаҳати	Шикоятлари ва анамнезини йиғиш	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	хар куни	II-IIIA даражали термик куйишлар тана сатхининг 10% т.ю. гача - 18 дан 22 кунгача; II-IIIA даражали термик куйишлар 11-20% т.ю.- 23 кундан 30 кунгача; II-IIIA даражали термик куйишлар 21-30% т.ю.- 30 дан 35 кунгача; II-IIIA даражали термик куйишлар 31-50% т.ю.- 35 дан 40 кунгача; тана сатхининг 50% дан ортиқ II-IIIA даражали термик куйишлар - 40 дан 50 кунгача; IIIБ-IV даражали термик куйишлар
	Объектив кўрик	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	хар куни	
	Клиник-инструментал текширув		ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	хар куни	
	Хар куни шифокор-комбустиолог томонидан кузатув, боғлам алмаштириш, шунингдек ўрта ва кичик тиббий ходимлар томонидан парваришлаш				ўтказилади	ўтказилади	хар куни	

								тана сатхининг 10% гача - 45 дан 55 кунгача; IIIБ-IV даражали термик куйишлар 11-20% т.ю.- 60 дан 70 кунгача; IIIБ-IV даражали термик куйишлар т.ю.нинг 20% дан ортиқ - 70 дан 80 кунгача.
Изоҳ: ОП/ОШП/КТМП да куйиш жарохати олган беморларга бирламчи жаррох кўриги, биринчи ёрдам берилганидан кейин, болалар ёшидаги беморларда 3% тана юзасидан, катта ёшли беморларда эса 5% тана юзасидан кўп майдонни эгаллаган куйиш жарохатларида, майдонидан қатъий назар барча чуқур куйиш жарохатларида, шунингдек преморбид фонда клиник аҳамиятга эга бўлган ёндош касалликлар бўлган кекса ва қария ёшдаги беморларда 3% тана юзасидан катта бўлган куйиш жарохатларида беморлар Туманлараро шошилинч ёрдам маркази, агар вилоят марказида бўлса – РШТЁИМнинг вилоят филиали, Тошкент шаҳрида эса РШТЁИМ га, катта ёшдаги беморлар дислокация бўйича (Шайхонтохур, Олмазор ва Юнусобод туманлари) 1-шахар клиник ксалхонасига юборилади. Туманлараро шошилинч ёрдам марказида стационар даволанишдаги беморлар кўрсатма бўлган ҳолларда, санитар авиацияси орқали консультациядан кейин РШТЁИМнинг вилоят филиалларига, оғир ва ўта оғир куйиш жарохати олган беморлар кўрсатма бўйича санитар авиацияси орқали кўрикдан кейин РШТЁИМга ўтказилиши мумкин.								
Мутахассис (шифокор) маслаҳати (қўшимча)	**1. Рентгенолог**	-	-	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	кўрсатма бўйича	
	2. Эндоскопист	-	-	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	кўрсатма бўйича	
	3. Ультратовуш диагностикаси шифокори	-	-	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	кўрсатма бўйича	
	4. Микробиолог	-	-	-	ўтказилади	ўтказилади	кўрсатма бўйича	
	5. Анестезиолог-реаниматолог	-	-	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	кўрсатма бўйича	
	6. Педиатр	-	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	кўрсатма бўйича	
	7. Терапевт	-	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	кўрсатма бўйича	
	8. Травматолог	-	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	кўрсатма бўйича	
	9. Хирург	-	-	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	кўрсатма бўйича	

	10. Ангиохирург	-	-	-	ўтказилади	ўтказилади	кўрсатма бўйича	
	11. Микрохирург	-	-	-	ўтказилади	ўтказилади	кўрсатма бўйича	
	12. Гинеколог	-	-	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	кўрсатма бўйича	
	13. Эндокринолог	-	-	-	ўтказилади	ўтказилади	кўрсатма бўйича	
	14. Психолог	-	-	-	ўтказилади	ўтказилади	кўрсатма бўйича	
	15. Психиатр	-	-	-	ўтказилади	ўтказилади	кўрсатма бўйича	
	16. Нейрохирург	-	-	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	кўрсатма бўйича	
Изоҳ: - тор доира мутахассисларининг кўриги беморда қўшимча ёндош касалликлар аниқланганда, қўшма ва комбинацияланган жарохатларда кўрсатмага мувофиқ ўтказилади; - куйиш касаллиги асоратланган кечувида мурожаат бўлса ва/ёки аниқланса, шошилинч жарроҳлик амалиётига кўрсатма юзага келган ҳолатларда шошилинч равишда тор доира мутахассислари консультацияси ўтказилади, бемор ҳолатига қараб стационар шароитда жаррохлик амалиёти ўтказилади.								
Асосий лаборатор текширувлар	**1. Қон умумий (клиник) таҳлили**	-	-	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	касаллик бўйича стационар даволанишда камида 1-2 марта ва/ёки кўрсатмага мувофиқ	
	2. Пешоб умумий (клиник) таҳлили	-	-	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	касаллик бўйича стационар даволанишда камида 1-2 марта ва/ёки кўрсатмага мувофиқ	
	3. Куйган яра микробиологик текшируви	-	-	-	ўтказилади	ўтказилади	касаллик бўйича стационар даволанишда камида 1 марта ва/ёки	

							кўрсатмага мувофиқ	
	4. Қон гуруҳи ва резус факторни аниқлаш	-	-	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	кўрсатма бўйича, 1 марта	
	5. Коагулограмма	-	-	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	касаллик бўйича стационар даволанишда камида 1 марта ва/ёки кўрсатмага мувофиқ	
	6. Қон биокимёвий текширувлари	-	-	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	касаллик бўйича стационар даволанишда камида 1 марта ва/ёки кўрсатмага мувофиқ	
Изоҳ: кичик майдонли куйиш жарохатларида қон ва сийдик умумий таҳлили асосий, куйган яра микробиологик текшируви, қон гуруҳи ва резус факторни аниқлаш, коагулограмма ва қон биокимёвий текширувлари қўшимча сифатида тайинланади. Катта майдонли ва чуқур куйиш жарохатларида юқоридаги барча таҳлиллар асосий сифатида тайинланади.								
Қўшимча лаборатор текширувлар	**1. Қоннинг газ ва кислота-ишқор ҳолатини текшириш**	-	-	-	ўтказилади	ўтказилади	касаллик бўйича стационар даволанишда камида 1 марта ва/ёки кўрсатмага мувофиқ	
	2. Ўрта молекуляр пептидлар миқдорини аниқлаш	-	-	-	ўтказилади	ўтказилади	касаллик бўйича стационар даволанишда камида 1 марта ва/ёки кўрсатмага мувофиқ	

	3. Қоннинг микробиологик текшируви	-	-	-	ўтказилади	ўтказилади	касаллик бўйича стационар даволанишда камида 1 марта ва/ёки кўрсатмага мувофиқ	
Изоҳ: беморга тор доира мутахассислари консультацияси ўтказилганида ёндош касалликлари аниқланганда, тиббиёт муассасалари даражасидан келиб чиқиб мавжуд ва зарур бўлган лаборатор текширувлари ўтказилади.								
Асосий инструментал текширувлар	**1. Термометрия – соғлом ва зарарланган тери сатхидаги харорат фарқи**	-	-	-	ўтказилади	ўтказилади	1 марта	
	2. Жарохат чуқурлиги аниқлаш: «тўғноғич» синамаси, спирт билан синамаси, тук синамаси	-	-	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	1 марта	
Изоҳ: кўрсатилган текширувлар куйиш яраси чуқурлигини аниқлаш учун ўтказилади. Термометрия усулини ўтказиш учун стационарлар махсус дермал термометрлар билан таъминланиши зарур.								
Қўшимча инструментал текширувлар	**1. Қорин бўшлиғи аъзолари УЗТси**	-	-	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	касаллик бўйича стационар даволанишда камида 1 марта ва/ёки кўрсатмага мувофиқ	
	2. ЭКГ	-	-	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	касаллик бўйича стационар даволанишда камида 1 марта ва/ёки кўрсатмага мувофиқ	
	3. ЭФГДС	-	-	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	касаллик бўйича стационар даволанишда	

							камида 1 марта ва/ёки кўрсатмага мувофиқ	
	4. Бронхоскопия	-	-	-	ўтказилади	ўтказилади	касаллик бўйича стационар даволанишда камида 1 марта ва/ёки кўрсатмага мувофиқ	
	5. Рентгенография	-	-	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	касаллик бўйича стационар даволанишда камида 1 марта ва/ёки кўрсатмага мувофиқ	

Изоҳ: рентгенография инструментал текширув усулига нурли диагностиканинг барча усуллари (рентгенография, КТ, МСКТ, МРТ) киради.
Инструментал диагностик текширувни такрорий ўтказилиши, тор мутахассис ёки стационар даволаниш жараёнида кўрсатма бўлганидагина ўтказилади

ШОШИЛИНЧ СТАЦИОНАР ДАВОГА КЎРСАТМА

Диагностик тадбирлар	**Тиббий хизматлар номи**	**Тез ва шошилинч ёрдам кўрсатиш даражаси ва тури бўйича**					**Хизмат кўрсатиш ёки текширувни ўтказиш минимал сони**	**Даволаш муддати**
		Амбулатор ёрдам		**Стационар ёрдам***				
		ТТЁ/ уй шароитида	**ОП/ ОШП/ КТМП**	**Туманлараро шошилинч ёрдам маркази**	**Вилоят шошилинч тез тиббий ёрдам ИИАТМ филиали**	**Республика шошилинч ва тез тиббий ёрдам ИИАТ маркази**		
Бошқа турдаги текширувлар	**1. Болаларда, преморбид фонда клиник аҳамиятга эга бўлган ёндош касалликлар бўлган кекса ва қария**	-		ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	касаллик бўйича 1 марта ва/ёки кўрсатмага мувофиқ	Яралар тўлиқ эпителизациясигача

	ёшдаги беморларда 3% тана сатҳидан катта майдонни эгаллаган юза куйиш жарохатлари, майдонидан қатъий назар барча чуқур куйиш жарохатлари						
	2. Катта ёшли беморларда 5% тана сатҳидан катта майдонни эгаллаган юза куйиш жарохатлари, майдонидан қатъий назар барча чуқур куйиш жарохатлари	-	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	касаллик бўйича 1 марта ва/ёки кўрсатмага мувофиқ	Яралар тўлиқ эпителизациясигача
	3. Куйиш майдонидан қатъий назар барча кимёвий куйиш жарохатлари	-	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	касаллик бўйича 1 марта ва/ёки кўрсатмага мувофиқ	Яралар тўлиқ эпителизациясигача
	4. Электротермик жарохатлари	-	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	касаллик бўйича 1 марта ва/ёки кўрсатмага мувофиқ	Болаларда 3% тана сатҳи, катталарда 5% тана сатҳидан кичик майдонли юзаки электротермик жарохатларда юрак ва нафас фаолияти бузилмаган ҳолатларида 24 соатгача, чуқур электротермик куйишларда яралар тўлиқ эпителизациясигача
Изоҳ: туманлараро шошилинч ёрдам марказида стационар даволанишдаги беморлар кўрсатма бўлган ҳолларда, санитар авиацияси орқали консультациядан кейин РШТЁИМнинг вилоят филиалларига, оғир ва ўта оғир куйиш жарохати олган беморлар кўрсатма бўйича санитар авиацияси орқали кўрикдан кейин РШТЁИМга ўтказилиши мумкин.							

МЕДИКАМЕНТОЗ ДАВО

Даволаш тадбирлари	Тез ва шошилинч ёрдам кўрсатиш даражаси ва тури бўйича	Ўртача	Бир

(асосий медикаментоз даво)		Амбулатор ёрдам		Стационар ёрдам*			суткалик дозировкаси	курслик дозировка
Дори-воситанинг (халқаро патентланмаган) номи	Дори-воситанинг дозировкаси ва қўлланилиши	ТТЁ/ уй шароитида	ОП/ ОШП/ КТМП	Туманлараро шошилинч ёрдам маркази	Вилоят шошилинч тез тиббий ёрдам ИИАТМ филиали	Республика шошилинч ва тез тиббий ёрдам ИИАТ маркази		
1. Ностероид яллиғланишга қарши воситалар	**Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда. Парентерал**	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда
2. Маҳаллий таъсирга эга анестетиклар	**Куйиш жарохати майдонига боғлиқ равишда. Сиртга**	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	Бемор ёши ва куйиш жарохати майдонига боғлиқ равишда	Бемор ёши ва куйиш жарохати майдонига боғлиқ равишда
3. Антисептик воситалар	**Куйиш жарохати майдонига боғлиқ равишда. Сиртга**	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	Бемор ёши ва куйиш жарохати майдонига боғлиқ равишда	Бемор ёши ва куйиш жарохати майдонига боғлиқ равишда
4. Инфузион эритмалар	**Бемор ёши ва вазни, куйиш жарохати майдонига боғлиқ равишда. Парентерал**	-	-	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	Бемор ёши ва вазни, куйиш жарохати майдонига боғлиқ равишда	Бемор ёши ва вазни, куйиш жарохати майдонига боғлиқ равишда
5. Цефалоспоринлар	**Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда. Парентерал**	-	-	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда
6. Аминогликозидлар	**Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда. Парентерал**	-	-	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда
7. Аскорбин кислотаси	**Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда.**	-	-	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ

	Парентерал							равишда
8. Диметилсульфоксид	**Куйиш жарохати майдонига боғлиқ равишда. Сиртга**	-	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	Куйиш жарохати майдонига боғлиқ равишда	Куйиш жарохати майдонига боғлиқ равишда
Изоҳ: асоратлар ривожланганида асорат турига қараб дори воситалари коррекцияланади. Тайинланган препаратлар суткалик ва бир курслик дозировкаси куйиш жарохати майдони ва яралар чуқурлигига боғлиқ равишда, фармакологик қўлланмаларга кўра турли диапазонларда бўлиши мумкин.								

Даволаш тадбирлари (қўшимча медикаментоз даво)		**Тез ва шошилинч тиббий ёрдам кўрсатиш даражаси ва тури бўйича**					**Ўртача суткалик дозировкаси**	**Бир курслик дозировка**
		Амбулатор ёрдам		**Стационар ёрдам***				
Дори-воситанинг (халқаро патентланмаган) номи	**Дори-воситанинг дозировкаси ва қўлланилиши**	**ТТЁ/ уй шароитида**	**ОП/ ОШП/ КТМП**	**Туманлараро шошилинч ёрдам маркази**	**Вилоят шошилинч тез тиббий ёрдам ИИАТМ филиали**	**Республика шошилинч ва тез тиббий ёрдам ИИАТ маркази**		
1. Вазопрессорлар	**Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда. Парентерал**	-	-	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда
2. Глюкокортикоидлар	**Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда. Парентерал**	-	-	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда
3. Опиоид анальгетиклар	**Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда. Парентерал**	-	-	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда
4. Гепарин	**Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда. Парентерал**	-	-	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда
5. H_2-гистамин рецепторлари блокаторлари	**Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда. Парентерал ёки перорал**	-	-	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда
6. H^+-K^+-АТФ-аза ингибиторлари	**Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда. Парентерал ёки**	-	-	-	қўлланилади	қўлланилади	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда

	перорал							
7. Парентерал озиқлантириш учун эритмалар	**Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда. Парентерал**	**-**	**-**	**-**	қўлланилади	қўлланилади	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда
8. Альбумин	**Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда. Парентерал**	**-**	**-**	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда
9. Қон ва қон плазмаси препаратлари	**Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда. Парентерал**	**-**	**-**	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда
10. Фторхинолонлар	**Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда. Парентерал ёки перорал**	**-**	**-**	**-**	қўлланилади	қўлланилади	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда
11. Карбапенемлар	**Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда. Парентерал**	**-**	**-**	**-**	қўлланилади	қўлланилади	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда
12. Барбитуратлар	**Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда. Парентерал ёки перорал**	**-**	**-**	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда
13. Бензодиазепинлар	**Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда. Парентерал ёки перорал**	**-**	**-**	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда
14. Диуретиклар	**Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда. Парентерал ёки перорал**	**-**	**-**	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда

Изоҳ: асоратлар ривожланганида асорат турига қараб дори воситалари коррекцияланади. Тайинланган препаратлар суткалик ва бир курслик дозировкаси куйиш жарохати майдони ва яралар чуқурлигига боғлиқ равишда, фармакологик қўлланмаларга кўра турли диапазонларда бўлиши мумкин.

ТЕЗ ВА ШОШИЛИНЧ ЖАРРОҲЛИК АМАЛИЁТИ

Даволаш тадбирлари (оператив даво)	**Тез ва шошилинч тиббий ёрдам кўрсатиш даражаси ва тури бўйича**				
	Амбулатор ёрдам		**Стационар ёрдам***		
Жарроҳлик амалиёти/аралашув/муолажа номи	**ТТЁ/ уй шароитида**	**ОП/ ОШП/ КТМП**	**Туманлараро шошилинч ёрдам маркази**	**Вилоят шошилинч тез тиббий ёрдам ИИАТМ филиали**	**Республика шошилинч ва тез тиббий ёрдам ИИАТ маркази**
1. Куйган яра бирламчи ишлови	-	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади	ўтказилади
2. Декомпрессив некро- ёки фасциотомия	-	-	ўтказилади	ўтказилади	Ўтказилади
3. Некрэктомия	-	-	-	ўтказилади	ўтказилади
4. Аутодермопластика	-	-	-	ўтказилади	ўтказилади
5. Комбинацияланган ауто- ва аллодермопластика	-	-	-	ўтказилади	ўтказилади
Изоҳ: декомпрессив некро- ёки фасциотомия – қўл-оёқлар, танадаги циркуляр чуқур куйиш жарохатида ўтказилади; эрта (5-7 сутка), эрта кечиктирилган (7-9 сутка) ва кечиктирилган (10-суткадан кейин) некрэктомия чуқур куйиш жарохати бўлганида ўтказилади; аутодермопластика – чуқур куйиш яралари некротик тўқималардан тозаланиб, грануляцион тўқима билан қоплангач амалга оширилади; комбинацияланган ауто- ва аллодермопластика – катта майдонли чуқур куйиш яралари бўлиб, беморда донор тери ресурслари танқислиги кузатилганида бажарилади					

ДАВОЛОВЧИ ОВҚАТЛАНИШ/ПАРҲЕЗ

Овқатланиш тартиби	**Тез ва шошилинч тиббий ёрдам кўрсатиш даражаси ва тури бўйича**				
	Амбулатор ёрдам		**Стационар ёрдам***		
Парҳез столи ва унинг давомийлиги	**ТТЁ/ уй шароитида**	**ОП/ ОШП/ КТМП**	**Туманлараро шошилинч ёрдам маркази**	**Вилоят шошилинч тез тиббий ёрдам ИИАТМ филиали**	**Республика шошилинч ва тез тиббий ёрдам ИИАТ маркази**
1. №15 стол (умумий) - кичик майдонли куйиш жарохати олган беморлар учун. Бемор стационардан чиқарилгунича	-	-	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади
2. №5 стол (болалар учун) – 14 ёшгача бўлган беморлар учун. Бемор стационардан чиқарилгунича	-	-	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади
3. №11 стол (юқори калорияли) – катта майдонли ва чуқур куйиш жарохати олган беморлар учун. Бемор стационардан чиқарилгунича	-	-	қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади

Изоҳ: беморлар куйган яралари тўлиқ эпителизацияланганидан кейин стационардан уйга, ёки реабилитация учун режали стационарга чиқарилади.

РЕАБИЛИТАЦИЯ

Реабилитация тадбирлари	Тиббий хизматлар номи	Уй шароитида	ОШП/ОП / КТМП	Стационар шароитида	Тадбирлар минимал сони	Реабилитация муддати
Мутахассис (шифокор) маслаҳати	**1. Физиотерапевт**	-	ўтказилади	-	Хар 6 ойда 1 марта	2,5 йил
	2. Педиатр	-	ўтказилади	-	Хар ойда 1 марта	6 ой
	3. Терапевт	-	ўтказилади	-	Хар ойда 1 марта	6 ой
Изоҳ: 2,5 йил давомида консерватив реабилитация муолажалари ўтказилади. Физиотерапевт кўриги шу муолажалар коррекцияси учун зарур. Педиатр ва терапевт маслаҳати оғир куйиш жарохати олган беморлар учун куйиш касаллиги реконвалесценция даврида зарур.						
Лаборатор текширувлар	**1. Қон умумий таҳлили**	-	ўтказилади	-	1 марта	
	2. Пешоб умумий таҳлили	-	ўтказилади	-	1 марта	
Изоҳ: консерватив реабилитация – физиотерапия курсларидан олдин соматик статусни ўрганиш учун тайинланади.						
Инструментал текширувлар	**1. ЭКГ**	-	ўтказилади	-	1 марта	
	2. Рентгенография	-	ўтказилади	-	1 марта	
Изоҳ: инструментал текширув куйиш касаллиги реконвалесценция даврида беморлар соматик статусини ўрганиш учун кўрсатма бўлганидан қўлланилади. Шунингдек, рентгенография чуқур куйиш жарохатларидан кейин ривожланиш эҳтимоли бўлган остеоген жараёнлар диагностикаси учун зарур.						
Реабилитация муолажалари куйиш жарохати олган беморларда чандиқли асоратларни олдини олиш/ёки камайтириш мақсадида амалга оширилади. Реабилитация қуйидаги босқичлардан иборат: - консерватив реабилитация босқичи; - жарроҳлик реабилитация босқичи. Консерватив реабилитация куйишдан кейинги чандиқлар ва деформацияларни олдини олиш ва даволашни ўз ичига олади - чандиқларнинг "етилиши" даврида - чандиқларнинг ҳаддан ташқари кўпайишини олдини олишга қаратилган консерватив даво комплекси. Жаррохлик реабилитацияси чандиқлар "етилганидан" кейин - режалаштирилган реконструктив операциялар, операциядан кейинги чандиқларни ўсиши профилактикасини ўз ичига олади.						
Реабилитацион усуллар	**1. Физиотерапия муолажалари**	-	ўтказилади	-	Хар 6 ойда	2.5 йил
	2. Даволовчи жисмоний тарбия	ўтказилади	ўтказилади	-	доимо	1 йил
	3. Санаторий-курорт даволаниш	-	-	ўтказилади	Йилда 1 марта	2.5 йил
Изоҳ: физиотерапия, даволовчи физкультура ва санаторий-курорт даволаниш муолажалари беморларда ривожланган чандиқли асоратлар оғирлик даражасига қараб, 1 йилдан 2,5 йилгача давр мобайнида ўтказилади.						

Даволаш тадбирлари (медикаментоз даво)		Уй шароитида	ОШП/ОП / КТМП	Стационар шароитида	Ўртача суткалик дозировкаси	Бир курслик дозировка
Дори-воситанинг (халқаро патентланмаган) номи	**Дори-воситанинг дозировкаси ва қўлланилиши**					
1. Лидаза	Ампулада, 64 бирлик. Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда. Парентерал ва сиртга	-	ўтказилади	-	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда	10 ампула
2. Гидрокортизон мазь	Тюбик, 10 грамм. Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда. Сиртга	-	ўтказилади	-	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда	2 тюбик
3. Калий йодиднинг 3%	Флаконда. Бемор ёши ва вазнига	-	ўтказилади	-	Бемор ёши ва вазнига	1 флакон

эритмаси	боғлиқ равишда. Сиртга				боғлиқ равишда	
4. Контрактубекс гель	Тюбик, 20 грамм. Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда. Сиртга	-	ўтказилади	-	Бемор ёши ва вазнига боғлиқ равишда	2 тюбик
Изоҳ: кўрсатилган препаратлар беморларга ўтказиладиган физиотерапия курсларида қўлланилади. Тўлиқ физиотерапия курслари ривожланган чандиқли асорат оғирлик даражасига боғлиқ равишда бир йилда бир курсдан то 3 курсгача тайинланиши мумкин.						

РШТЁИМ комбустиология илмий-клиник бўлими рахбари, т.ф.д., профессор ___________________________ **Фаязов А.Д.**

РШТЁИМ комбустиология илмий-клиник бўлими катта илмий ходими, т.ф.н. ___________________________ **Камилов Ў.Р.**

РШТЁИМ комбустиология илмий-клиник бўлими мудири, т.ф.н. ___________________________ **Шукуров С.И.**

Мазкур клиник протокол ва стандарт Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазир ўринбосари Баситханова Э.И, Тиббий суғурта бошқармаси бошлиғи Ш. Алмарданов, клиник протоколлар ва стандартларни ишлаб чиқиш ва жорий этиш бўлими бошлиғи Ш.Р. Нуримова бошчилигида, клиник протоколлар ва стандартларни ишлаб чиқиш ва жорий этиш бўлими бош мутахассиси Г. Джумаева ва етакчи мутахассиси Н.Рахимовалар томонидан мутахассисларининг ташкилий ва услубий кўмагида ишлаб чиқилган.